

Barometer Wereldmuziek NL 2019

In relatie tot een door het World Music Forum NL geïnitieerde European Monitor on World Music (EMWM) is deze barometer van de Nederlandse stand van zaken gebaseerd op een zogenaamd 'correspondentenmodel'. Hierbij wordt niet alleen ingegaan op feitelijk verifieerbare cijfers doch ook door gebruik te maken van *field experts* door middel van ondervraging en schatting.

Dit model wordt door alle deelnemende landen* gehanteerd en zal uiteindelijk leiden tot een jaarlijkse Europees monitoring systeem voor de wereldmuziek waaruit trends, omvang, omzet en toegevoegde socio-economische waarden uit te lezen zijn.

Na een pilot-onderzoek in 2016, met als peiljaar 2014, is het voorgelegden onderzoek een vervolg gebaseerd op het peiljaar 2018.

De Nederlandse bevindingen kunnen afgezet worden tegen het onderzoek dat in 2011 gedaan is in opdracht van World Music Forum.NL, Muziekcentrum Nederland en Fonds Podiumkunsten, gepubliceerd in 2012 onder de titel : 'Klankrijk en Kansrijk, a World of Sound & Opportunities'.

Schouwburg en concertzalen, poppodia en openlucht theaters:

Ten opzichte van 2016 is het aantal 'losse' concerten in het circuit van deze podia toegenomen met circa 10%. De toename wordt deels veroorzaakt door het economisch herstel en toegenomen consumenten vertrouwen en deels door het maatschappelijk debat over diversiteit en inclusiviteit. Vrijwel alle Nederlandsen podia zijn afhankelijk van subsidies van lagere overheden (provincie en /of gemeente). Het afgelopen decennium zijn de Rijksbijdragen aan lagere overheden drastisch verminderd waardoor er een na-ijl effect ontstaat in de kunst- en cultuursector; begrotingen van de podia kwamen onder zware druk te staan. Ondanks het positieve economische klimaat laat zich dit nog niet vertalen in ruimere begrotingen en middelen en vergt een lange adem.

Over de gehele linie laten de VSCD zalen (147 podia, 121 aangeslotenen) , de VNPf popzalen (58 aangeslotenen) en Openluchtheaters (40 leden) een stijging zien van 10%. Het prijsniveau voor een toegangkaart voorzigt bij al deze podia in een lichte prijsverhoging. Aanmerkelijk meer inkomsten werden er geboekt door horeca- en verhuurinkomsten. Vooralsnog worden deze niet aangewend voor een betere honorering van musici maar worden deze extra baten gebruikt ter versterking van het eigen vermogen, het aantrekken van personeel en het wegwerken van achterstallig onderhoud. Agenten, bookers en musici melden dat alle drie de circuits steevast (lage) garantiebedragen proberen af te spreken in plaats van uitkoopsommen. Bij garantiebedragen komt het financiële risico voor een groot deel bij de bands en ensembles te liggen terwijl zaal overhead aan hen doorberekend; tot en met de vage 'theatertoeslag' , catering en auteursrechten aan toe. Ook wordt er overal gewerkt met een beperkte en generieke marketing- en communicatiestrategie waardoor veel van die inspanningen door bands, ensembles of hun vertegenwoordigers gedaan moet worden. Veel bands en ensembles geven te kennen zich vooral op het buitenland te richten. Dit fenomeen is niet ingegeven door de kwaliteit van de Nederlandse muziekexportkracht maar simpelweg door de verschaalde nationale arbeidsmarkt en beroepspraktijk voor musici.

Grote zalencircuit: 145 leden; gemiddeld 6 concerten; gemiddeld € 23,57 entree ; gemiddeld 715 bezoekers.

Aantal bezoekers:	622.050
Omzet ticketing:	€ 14.661.718,-

Popcircuit: 58 leden; gemiddeld 45 concerten; gemiddeld € 17,41 entree; gemiddeld 315 bezoekers.
 Aantal bezoekers: 91.350
 Omzet ticketing: € 1.590,40

Openluchttheaters: 40 leden; gemiddeld 0,4 concert; gemiddeld € 23,78 entree; gemiddeld 507 bezoekers
 Aantal bezoekers: 8.112
 Omzet ticketing: € 192.903,36

Kleine zalencircuit:

Het kleine zalencircuit lijkt geen last te hebben van hierboven geschetste ontwikkelingen en is redelijk stabiel. Kamermuziek, jazz- en kasteel/kerkconcerten vormen een belangrijke afzetmarkt voor de wereldmuziek waarbij aangetekend moet worden dat dit vrijwel nooit de top van de Nederlandse wereldmuziek behelst evenmin als gerenommeerde buitenlandse acts.

Organisatoren maken veel gebruik van de FPK regelingen waardoor gages redelijk op peil blijven. Door bezuinigingen op gemeentelijke bijdrages is echter wel het volume afgenomen waardoor er sprake is van minder speelplakken.

Naar schatting 400 wereldmuziek bands en ensembles vinden hier regelmatig emplooi met gemiddeld 10 speelbeurten per jaar. Gemiddelde band omzet is € 1.500,- bruto per concert. De traditionele muziek vindt – een uitzondering daargelaten – vooral aftrek in het kleine zalencircuit. De circa 450 bands mogen bovendien cafés en buurthuizen (cultuurhuizen) tot hun circuit rekenen hetgeen leidt tot gemiddeld 14 speelbeurten per jaar. De gemiddelde bandomzet is gedaald naar is € 700,- bruto per concert.

Kleine zalencircuit/kasteel- kerkconcerten: aantal: 180; gemiddeld 4 concerten; gemiddeld € 15,42; gemiddeld 100 bezoekers
 Aantal bezoekers 48.600
 Omzet ticketing: € 687.690

Café's/buurthuizen: aantal 300; gemiddeld 6 concerten; gemiddeld € 10,28 ; gemiddeld 83 bezoekers
 Aantal bezoekers: 149.400
 Omzet ticketing: € 1.535,832

Festivals:

De festivalisering van Nederland heeft ook toegeslagen in wereldmuziekland. Wij constateren een significante stijging van het aantal bezoekers; circa 2 miljoen bezoekers bezochten in 2018 een wereldmuziekfestival of een festival waarin wereldmuziek een belangrijke component vormt. Het merendeel van deze festivals is gratis. De toename wordt veroorzaakt door meer festivals (o.m.), bestaande festivals die uitbreiden met meerdere dagen en festivals die geëntameerd worden in zalen in plaats van reguliere losse concerten te programmeren. Oftewel: geen vier Kaap-Verdische groepen door het seizoen maar alles gebald in één weekend met zeven groepen, specifiek eten en drinken, een beleving opwekkend.

De trend om wereldmuziek te programmeren op multidisciplinaire (pop/jazz) festivals zet door en vertoont een stijgende lijn.

Opvallend is de opkomst van Latin festivals die artiesten als J.Balvin, Maluma en Farruko kunnen programmeren. Grote namen in de wereld van reggaeton, dancehall rap en cumbia. Ook *peer group festivals* als NewLands (voorheen Morgenland), Oriental Landscapes en het Ud-festival zorgen er voor dat het kunstmuziek publiek bedient wordt. Keerzijde is dat we bijvoorbeeld afscheid hebben moeten nemen van Festival Mundial dat 31 edities kende.

Professionals werkzaam:

Musici en componisten: naar schatting zijn er 1500 bands en ensembles operationeel in de wereldmuziek en 400 in de traditionele muziek. Dit zijn allen artiesten die in enige mate geld verdienen met het musiceren. Gemiddeld kennen de wereldmuziekgroepen een hogere bezetting (6) dan de traditionele groepen (4). We spreken derhalve over 9.000 plus 1.600 is 10.600 musici.

Buma kent 25.000 aangesloten componisten en tekstdichters. Naar schatting zijn er zo'n 1500 actief als componist van wereldmuziek, 6% dus. (Hierbij zit ook een deel 'broodschrijvers' als Nico van der Linden, Cor Bakker e.d.)

Opmerkelijk is dat een aantal ondervraagden in Nederland niet aangesloten is bij Buma maar bij een zusterorganisatie als Sacem (Frankrijk) of Sabam (België). Doorgaans heeft dit te maken met de vestigingsplaats van platenmaatschappij of publishing maatschappij.

Bookers, agenten en managers: naar schatting houden zich circa 45 personen professioneel bezig met de belangenbehartiging en verkoop van wereld- en traditionele muziek in Nederland. Het merendeel vormen de eenmanszaken; veelal kunnen zij niet leven van de revenuen en hebben de meeste hiervan een nevenbaan. Ten opzichte van het peiljaar 2016 is dit een afname van 20% hetgeen te wijten is aan de slechte marktsituatie het afgelopen decennium.

Vooruitblik 2019

In de gevoerde gesprekken kwamen een paar zorgen over 2019 en verder naar voren:

1. de Brexit (in 2018 werd er nog van uitgegaan dat dit in maart 2019 geeffectueerd zou worden) leidt al reeds tot hinder met betrekking tot het aangescherpte Britse visumbeleid. Diverse Agents en Promoters melden dat zij nu al tours moeten bijstellen of annuleren door het (laat of helemaal niet) verstrekken van visa aan onderdanen van een 'verdachte natie' alsook aan musici met een dubbele nationaliteit. Bij een no-deal exit komen daar dan nog de verwachte carnetregeling voor backline en merchandise bij die in het VK gaan touren; de BTW heffing en lange reistijden. Bovendien ligt het in de verwachting dat de koers van het Britse pond zal kelderen en het derhalve nauwelijks nog rendabel wordt om de oversteek te maken. Aan de andere kant is het VK een belangrijke schakel in Europese tours voor musici vooral door de fijnmazigheid van de culturele infrastructuur. Als deze schakel wegvalt door voornoemde bureaucratische maatregelen komen steeds meer Europese tours onder druk te staan.
2. De toepassing van de fair practice code wordt sceptisch gezien omdat er voornamelijk geen extra overheidsgeld ter beschikking gesteld wordt en de podia het dus maar uit staande begrotingen moeten regelen. Men vreest hierdoor dat dit wederom zal leiden tot een verschromping van het culturele landschap en dat dit ten koste gaat van de kwetsbare genre's. Het Fonds Podiumkunsten zou een rol kunnen spelen door de podiumsubsidies instrumenteel in te zetten door deze te oormerken.